

कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम मधील
भूसंपादित जमिनीच्या बाबतीत शेतकरी दर्जा
विषयक तरतुदीतील सुधारणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: टिएनसी-०२/२०१३/प्र.क्र.५४/ज-१
जागतिक व्यापर केंद्र, सेंटर-वन इमारत
कफ परेड, मुंबई-४०० ००५
दिनांक : ३० मे, २०१४

वाचा:-

- १) मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम १९४८ चे कलम-६३
- २) हैद्राबाद कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम १९५० चे कलम-४७
- ३) मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ प्रदेश) अधिनियम १९५८ चे कलम -८९
- ४) विधी व न्याय विभागाचा शासन निर्णय क्रमांक १६६/बी, दिनांक २७.०५.२०१४
- ५) महाराष्ट्र शासन राजपत्र (असाधारण) भाग-चार व भाग-आठ, दिनांक:- २७ मे, २०१४

शासन परिपत्रक:-

मुंबई कुळवहिवाट व शेत जमीन अधिनियम, १९४८ च्या कलम-६३ मध्ये, हैद्राबाद कुळवहिवाट आणि शेतजमीन अधिनियम, १९५० च्या कलम-४७ मध्ये व मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ विभाग) अधिनियम, १९५८ च्या कलम-८९ मधील “ शेतकरी ” या शब्दप्रयोगात, “ज्या व्यक्तीची जमीन कोणत्याही सार्वजनिक प्रयोजनासाठी संपादित केली असेल आणि अशा संपादनाच्या परिणामी ती अशा संपादनाच्या दिनांकापासून भूमिहिन झालेली असेल अशी कोणतीही व्यक्ती आणि तिचे वारस ” असा समावेश करण्याचे विधेयक विधानमंडळाने २०११ मध्ये संमत केले असून, सदर विधेयकाच्या प्रती मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांच्या कार्यालयामार्फत मा. राष्ट्रपती महोदयांच्या मान्यतेसाठी केंद्र शासनास पाठविण्यात आले होते. त्यास मा.राष्ट्रपती महोदयांची दिनांक ०९.०५.२०१४ रोजी संमती प्राप्त झाली आहे. त्याअनुषंगाने विधी व न्याय विभागाने सन २०१४ चा अधिनियम क्रमांक १० हा दिनांक २७.०५.२०१४ रोजीच्या शासन राजपत्रात प्रसिद्ध केलेला आहे. सदर शासन राजपत्राची प्रत माहिती व पुढील आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी सोबत जोडली आहे.

०२. सन २०१४ चा अधिनियम क्रमांक-१० अन्वये मुंबई कुळवहिवाट व शेत जमीन अधिनियम, १९४८ च्या कलम-६३ मध्ये, हैद्राबाद कुळवहिवाट आणि शेतजमीन अधिनियम, १९५० च्या कलम-४७ मध्ये व मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ विभाग) अधिनियम, १९५८ च्या कलम-८९, या कलमांच्या पोटकलम-(१) च्या स्पष्टीकरणाएँवजी पुढील स्पष्टीकरण दाखल करण्यात आले आहे.

स्पष्टीकरण:- “शेतकरी ” या शब्दप्रयोगात, “ज्या व्यक्तीची जमीन कोणत्याही सार्वजनिक प्रयोजनासाठी संपादित केली असेल आणि अशा संपादनाच्या परिणामी ती अशा संपादनाच्या दिनांकापासून भूमिहिन झालेली असेल अशी कोणतीही व्यक्ती आणि तिचे वारस यांचा समावेश होईल.”

०३. सदर सुधारित तरतुदीप्रमाणे आवश्यक ती कार्यवाही तात्काळ करण्यात यावी. तसेच या सुधारणेला सर्व जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणावर प्रसिद्धी देण्यात यावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१४०५३०१५१७०१२५११ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

एस.एस.पाटील
शासनाचे उप सचिव

प्रत:-

१. मा.राज्यपाल महोदय यांचे सचिव,राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. मा. मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव./वि.का.अ., मंत्रालय, मुंबई-३२,
४. मा. राज्यमंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव. वल्ड ट्रेड सेंटर, ३२ वा मजला, मुंबई-०५,
५. महालेखापरीक्षक (लेखा/अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर
६. महालेखा परिक्षक (लेखापरीक्षा), मुंबई/नागपूर
७. मा.अ.मु.स.(महसूल) यांचे वि.का.अ.,महसूल व वन विभाग, वल्ड ट्रेड सेंटर,३२ वा मजला,मुंबई.
८. प्रधान सचिव (विधी व परामर्शी) यांचे स्वीय सहायक, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय,मुंबई-३२
९. प्रधान सचिव, विधान मंडळ सचिवालय, विधान भवन,मुंबई-३२
१०. सर्व मंत्रालयीन विभाग
- ११.सर्व विभागीय आयुक्त,

१२. जमाबंदी आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१३. सर्व जिल्हाधिकारी,/ सर्व अप्पर जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय.
१४. सहसचिव/उपसचिव, महसूल व वन विभाग, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर, ३२ वा मजला, मुंबई-०५,
१५. उप सचिव (ब- शाखा), विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१६. सर्व उप विभागीय अधिकारी/ सर्व तहसिलदार
१७. “ज” समूहातील, सर्व कार्यासने, महसूल व वन विभाग मुंबई
१८. कक्ष अधिकारी/ल-१ सेल, महसूल व वन विभाग, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर, ३२ वा मजला, मुंबई
१९. निवडनस्ती(ज-१)

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग आठ

वर्ष ६, अंक १०]

मंगळवार, मे २७, २०१४/जेल ६, शके १९३६

[पृष्ठे २, किंमत : रुपये २७.००]

असाधारण क्रमांक ४१

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम आणि विधी व न्याय विभागाकडून आलेली विधेयके (इंग्रजी अनुवाद).

In pursuance of clause (3) of article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Bombay Tenancy and Agricultural Lands, the Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands and the Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Vidarbha Region) (Amendment) Act, 2011 (Mah. Act. No. X of 2014), is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

H. B. PATEL,
Principal Secretary to Government,
Law and Judiciary Department.

MAHARASHTRA ACT NO. X OF 2014.

(First published, after having received the assent of the President in the "Maharashtra Government Gazette", on the 27th May 2014).

An Act further to amend the Bombay Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948, the Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950 and the Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Vidarbha Region) Act, 1958.

Bom. LXVII WHEREAS it is expedient further to amend the Bombay Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948, the Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950 and the Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Vidarbha Region) Act, 1958, for the purposes hereinafter appearing ; it is hereby enacted in the Sixty-second Year of the Republic of India as follows :—
Hyd. XXI
Bom. 1950
XCIX
of
1958.

(1)

CHAPTER I

PRELIMINARY.

Short title. 1. This Act may be called the Bombay Tenancy and Agricultural Lands, the Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands and the Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Vidarbha Region) (Amendment) Act, 2011.

CHAPTER II

AMENDMENT TO THE BOMBAY TENANCY AND AGRICULTURAL LANDS ACT, 1948.

Amendment of section 63 of Bom. LXVII of 1948. 2. In section 63 of the Bombay Tenancy and Agricultural Lands Act, 1948, in sub-section (1), for the *Explanation*, the following *Explanation* shall be substituted, namely :—

“*Explanation.*—For the purpose of this sub-section, the expression “agriculturist” shall include any person and his heirs whose land has been acquired for a public purpose and who as a result of such acquisition has been rendered landless from the date of such acquisition.”.

CHAPTER III

AMENDMENT TO THE HYDERABAD TENANCY AND AGRICULTURAL LANDS ACT, 1950.

Amendment of section 47 of Hyd. XXI of 1950. 3. In section 47 of the Hyderabad Tenancy and Agricultural Lands Act, 1950, in sub-section (1), for the *Explanation*, the following *Explanation* shall be substituted, namely :—

“*Explanation.*—For the purpose of this sub-section, the expression “agriculturist” shall include any person and his heirs whose land has been acquired for a public purpose and who as a result of such acquisition has been rendered landless from the date of such acquisition.”.

CHAPTER IV

AMENDMENT TO THE BOMBAY TENANCY AND AGRICULTURAL LANDS (VIDARBHA REGION) ACT, 1958.

Amendment of section 89 of Bom. XCIX of 1950. 4. In section 89 of the Bombay Tenancy and Agricultural Lands (Vidarbha Region) Act, 1958, in sub-section (1), for the *Explanation*, the following *Explanation* shall be substituted, namely :—

“*Explanation.*—For the purpose of this sub-section, the expression “agriculturist” shall include any person and his heirs whose land has been acquired for a public purpose and who as a result of such acquisition has been rendered landless from the date of such acquisition.”.

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष ६, अंक ८]

मंगळवार, मे २७, २०१४/जेल ६, शके १९३६

[पृष्ठे २, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक २८

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१४ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १०.—मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९४८, हैदराबाद पृष्ठे
कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९५० आणि मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ प्रदेश) अधिनियम, १९५८ १-२
यांमध्ये सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम.

दिनांक ९ मे २०१४ रोजी मा. राष्ट्रपतीनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

ह. बा. पटेल,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र शासन,
विधी व न्याय विभाग.

सन २०१४ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १०.

(मा. राष्ट्रपतीची समती मिळाल्यानंतर “महाराष्ट्र शासन राजपत्रात” दिनांक २७ मे २०१४ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९४८, हैदराबाद कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९५० आणि मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ प्रदेश) अधिनियम, १९५८ यांमध्ये सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम.

१९४८ चा ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांकरिता, मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९४८, हैदराबाद मुंबई ६७.
कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९५० आणि मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ प्रदेश) अधिनियम, १९५० चा १९५८ यांमध्ये आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे ; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या बासष्टाच्या वर्षा, याद्वारे, हैदराबाद २१.
१९५८ चा पुढीलप्रमाणे अधिनियम करण्यात येत आहे :— मुंबई ९९.

(१)

प्रकरण एक

प्रारंभिक.

संक्षिप्त नाव.

१. या अधिनियमास, मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन, हैदराबाद कुळवहिवाट व शेतजमीन आणि मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ प्रदेश) (सुधारणा) अधिनियम, २०११ असे म्हणावे.

प्रकरण दोन

मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९४८ याची सुधारणा.

सन १९४८ चा मुंबई अधिनियम स्पष्टीकरणाएवजी, पुढील स्पष्टीकरण दाखल करण्यात येईल :—
क्रमांक ६७ याच्या कलम ६३ ची सुधारणा.

“ स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनासाठी, “ शेतकरी ” या शब्दप्रयोगात, ज्या व्यक्तीची जमीन कोणत्याही सार्वजनिक प्रयोजनासाठी संपादित केलेली असेल आणि अशा संपादनाच्या परिणामी ती, अशा संपादनाच्या दिनांकापासून भूमिहीन झालेली असेल अशी कोणतीही व्यक्ती आणि तिचे वारस, यांचा समावेश होईल. ”.

प्रकरण तीन

हैदराबाद कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९५० याची सुधारणा.

सन १९५० चा हैदराबाद अधिनियम मधील स्पष्टीकरणाएवजी, पुढील स्पष्टीकरण दाखल करण्यात येईल :—
क्रमांक २१ याच्या कलम ४७ ची सुधारणा.

“ स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनासाठी, “ शेतकरी ” या शब्दप्रयोगात, ज्या व्यक्तीची जमीन कोणत्याही सार्वजनिक प्रयोजनासाठी संपादित केलेली असेल आणि अशा संपादनाच्या परिणामी ती, अशा संपादनाच्या दिनांकापासून भूमिहीन झालेली असेल अशी कोणतीही व्यक्ती आणि तिचे वारस, यांचा समावेश होईल. ”.

प्रकरण चार

मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ प्रदेश) अधिनियम, १९५८ याची सुधारणा.

४. मुंबई कुळवहिवाट व शेतजमीन (विदर्भ प्रदेश) अधिनियम, १९५८ याच्या कलम ८९ मध्ये, १९५८ चा पोट-कलम (१) मधील स्पष्टीकरणाएवजी, पुढील स्पष्टीकरण दाखल करण्यात येईल :—
क्रमांक ९९ याच्या कलम ८९ ची सुधारणा.

“ स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनासाठी, “ शेतकरी ” या शब्दप्रयोगात, ज्या व्यक्तीची जमीन कोणत्याही सार्वजनिक प्रयोजनासाठी संपादित केलेली असेल आणि अशा संपादनाच्या परिणामी ती, अशा संपादनाच्या दिनांकापासून भूमिहीन झालेली असेल अशी कोणतीही व्यक्ती आणि तिचे वारस, यांचा समावेश होईल. ”.